

دانشود رایگان تمام آزمون های آزمایشی

در کانال تلگرام ما :

آزمونها آزمایشتی

t.me/Azmoonha_Azmayeshi

سازمان پیش آموزش کشور

حکومت
سینج

گزینه دو
مؤسسه آموزشی فرهنگی

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

آکا

زبختار

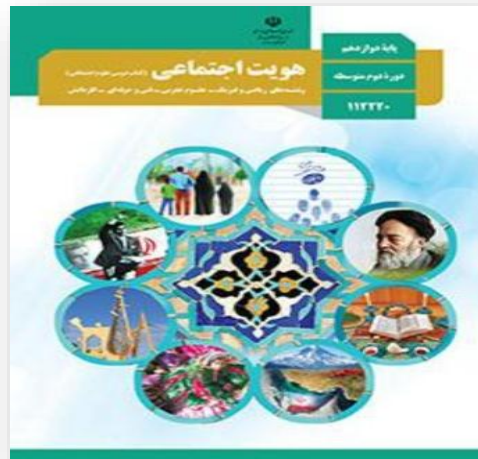

join us ...

هویت اجتماعی

مفاهیم کلیدی درس هویت اجتماعی پایه دوازدهم

فهرست	
درس	صفحه
درس اول : کنش های ما	۱
درس دوم : پدیده های اجتماعی	۲
درس سوم : جامعه و فرهنگ	۳
درس چهارم : ارزیابی فرهنگ ها	۴
درس پنجم : هویت	۵
درس ششم : بازتولید هویت فرهنگی	۸
درس هفتم : تحولات هویتی جامعه	۱۰
درس هشتم : بعد فرهنگی هویت ایرانی	۱۳
درس نهم : بعد سیاسی هویت ایران	۱۵
درس دهم : ابعاد جمعیتی و اقتصادی هویت ایران	۱۸

تدوین کننده :

معصومه صمدی - دبیر جامعه شناسی - استان فارس شهرستان فسا

اردیبهشت ماه ۱۴۰۲

📖 نکات کلیدی درس اول : کنش هاس ما 📖

● **کنش :** فعالیتی که انسان انجام می دهد .

● **کنشگر :** انجام دهنده فعالیت

● **ویژگی های کنش :**

۱- **آگاهانه بودن :** کنش وابسته به آگاهی است و بدون آن انجام نمی شود . مثال : سخن گفتن یک کنش آگاهانه است.

۲- **کنش ارادی است :** کنش به اراده انسان وابسته است . برای انجام هر کار علاوه بر آگاهی ، اراده انسان نیز ضروری است .

! **نکته !** فعالیت های غیر ارادی مانند گردش خون کنش نیست زیرا اراده انسان در این فعالیت نقشی ندارد .

۳- **کنش هدفدار است :** زیرا انسان فعالیت های خود برای رسیدن به قصد و هدف خاصی دنبال می کند .

۴- **کنش معنا دار است :** هنگامی که انسان کاری را با آگاهی ، اراده و هدف انجام دهد فعالیت او دارای معناست .

● **پیامدهای کنش :**

۱- **پیامد ارادی :** به اراده کنشگر و دیگری بستگی دارد . این دسته از پیامدها خودشان کنش هستند و باید کنشگری آنها را انجام دهد . مثل نمره ای که شما از استاد کسب می کنید .

۲- **پیامد غیر ارادی :** به اراده کنشگر بستگی ندارد . این دسته از پیامدها ، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آنها را انجام دهد بلکه **نتیجه طبیعی** کنش است .

● **نتیجه گیری :**

❖ پیامد غیر ارادی کنش قطعی هستند ؛ یعنی حتما انجام می شود اما پیامدهای ارادی کنش انسانی احتمالی است ممکن است انجام شوند ممکن است انجام نشوند .

پایان درس اول

📖 نکات کلیدی درس دوم : پدیده های اجتماعی: 📖

● انواع کنش : ۱- کنش فردی ۲- کنش اجتماعی

● مفهوم کنش اجتماعی : کنشی است که با توجه به دیگری انجام می شود در این کنش اراده و آگاهی کنشگر ناظر بر دیگران ، ویژگی ها و اعمال آنهاست .

● کنش اجتماعی فقط در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی گیرد .

● کنشی که در حضور دیگران و بدون توجه به آنها انجام شود کنشی فردی است . مانند تخیل . کنشی درونی فردی است یا تنفس کنشی فردی بیرونی است .

● پدیده اجتماعی : کنش اجتماعی و پیامدهای آن . مانند خانواده ، مدرسه ، صلح و....

● خرد ترین پدیده اجتماعی : کنش اجتماعی

● پیامدهای کنش :

۱-هنجار اجتماعی : شیوه انجام کنش که مورد قبول افراد جامعه است . (مثال : متفاوت بودن شیوه سلام و احوالپرسی

۲-ارزش های اجتماعی : پدیده هایی مطلوب و خواستنی مورد توجه و پذیرش افراد . (مثال : عدالت ، حقیقت)

● تفاوت ارزش و هنجار : ارزش از جنس هدف است اما هنجار از جنس وسیله و راه رسیدن به ارزش است . مثال :

ارزش	هنجار (شیوه و روش)
نظم	وسایلمان را در جای مناسب بگذاریم.
ادب	به دیگران سلام کنیم و سلام دیگران را پاسخ دهیم.
عفت	حجاب داشته باشیم.
حجاب	پوشش شرعی داشته باشیم.

● ارزش و هنجار با کنش اجتماعی تحقق می یابد و دو پدیده جامعه پذیری (تعلیم و تربیت) و کنترل اجتماعی (تشویق و تنبیه) را ضروری می سازد .

● پدیده های اجتماعی را انسانها در ارتباط با یکدیگر به وجود می آورند و چون با آگاهی ، اراده و هدف پدید می آیند معنادارند .

● تفاوت پدیده های طبیعی و اجتماعی : پدیده های اجتماعی را انسانها خلق می کنند اما پدیده های طبیعی توسط انسان خلق نشده اند . مثال کوه پدیده ای طبیعی است اما ساختمان اداری پدیده ای اجتماعی است .

پایان درس دوم

📖 نکات کلیدی درس سوم : جامعه و فرهنگ : 📖

- **جامعه :** به گروهی از انسانها گفته می شود که برای سالیان متمادی با یکدیگر زندگی می کنند . مثال : مردم یزد.
- **فرهنگ :** شیوه زندگی گروهی از انسانها که با یکدیگر زندگی می کنند . مثال : آداب و رسوم عروسی .
- **یایه ها و سطوح فرهنگ :**
- **۱- لایه عمیق :** کمتر تغییر می کند و بیشتر تاثیر می گذارد . مانند : عقاید و ارزش ها - نکته : تغییر در لایه عمیق فرهنگ را به فرهنگی دیگر تبدیل می کند .
- **۲- لایه سطحی :** تغییر بیشتر اما تاثیر کمتر . مانند هنجارها و نمادها
- **تشبیه جامعه و فرهنگ :** جامعه مانند جسم و بدن انسان است اما فرهنگ مانند روح انسان است .
- **ویژگی فرهنگ :** آموختنی است و از طریق تعلیم و تربیت از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود . به همین دلیل فرهنگ را آگاهی و شناخت مشترک می گویند .
- **فرهنگ عمومی :** آن بخش از فرهنگ که بین همه مردم مشترک است . مانند : راستگویی
- **خرده فرهنگ :** آن بخش از فرهنگ که متعلق به قشر یا گروهی خاص است . مانند : خرده فرهنگ مهندسان و پزشکان و...
- **خرده فرهنگ موافق :** خرده فرهنگ سازگار با فرهنگ عمومی . مانند : خرده فرهنگ های مربوط به اصناف درون یک جامعه .
- **ضد فرهنگ :** خرده فرهنگ های ناسازگار با فرهنگ عمومی . مانند : خرده فرهنگ گروههایی که دارای انحراف اجتماعی هستند مانند سارقان و...
- **نظریه آگوست کنت :** سهم گذشتگان در ساختن جامعه و فرهنگ بیشتر از ما و ما بیشتر از آیندگان است .
- **پیامدها و الزامات جهان اجتماعی :** فرصت ها و محدودیت ها . که به یکدیگر وابسته است و هیچ کدام بدون دیگری محقق نمی شود . مثال : رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی توسط رانندگان و عابران محدودیت است . ایجاد رفت و آمد سریع و ایمن فرصت است .
- **جوامع مختلف** را می توان بر اساس آرمان ها ، ارزش ها ، فرصت ها و محدودیت ها اریابی کرد .

پایان درس سوم

📖 نکات کلیدی درس چهارم : ارزیابی فرهنگ ها: 📖

- **فرهنگ واقعی:** بخشی از فرهنگ که مردم به آن عمل می کنند . مثال : استکبار ستیزی ، احترام به پدر و مادر
- **فرهنگ آرمانی:** ارزش هایی که مردم یک جامعه از آن جانبداری می کنند و رعایت آن را لازم می دانند اما در عمل ممکن است آن را نادیده بگیرند . مثال : ناپسند بودن رشوه یا اعتیاد و...
- **نکته:** مرز و محدوده فرهنگ واقعی و فرهنگ آرمانی بر اساس عمل مردم تغییر می کند .
- **برنامه ریزان فرهنگی** در هر جامعه تلاش می کنند که از طریق تعلیم و تربیت ، زمینه تحقق هرچه بیشتر فرهنگ آرمانی و ورود آن به قلمرو فرهنگ واقعی را فراهم کنند .
- **فرهنگ حق:** بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق با فطرت انسان باشد . مثال : عقیده به توحید ، وفای به عهد .
- **فرهنگ باطل:** بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و بر اساس خرافات شکل گرفته باشد مثال : شرک ، ظلم و...
- **حق و باطل بودن هر بخش از فرهنگ با علم متناسب با آن شناخته می شود . مثال :**
 - ۱- ابزار علمی درست یا نادرست بودن شیوه مداوای بیماران **علم تجربی** است .
 - ۲- ابزار علمی شناخت قوانین و قضایا ریاضی و فلسفی **عقل** است .
 - ۳- ابزار علمی پی بردن به غم و شادی درون **شهود** است .
- **دو ابزار مهم شناخت عقاید و ارزش ها :** عقل و وحی است .
- **حق و باطل بودن عقاید و ارزش ها بر اساس آگاهی و جهل یا توجه و بی توجهی مردم جوامع مختلف تعیین نمی شود .** به عبارتی درستی یا نادرستی عقاید و ارزش های حق و باطل با موافقت یا مخالفت انسانها تغییر نمی کند .
- **جوامع با ایمان به حق ، حقیقت را به فرهنگ آرمانی و با عمل به آن به فرهنگ واقعی وارد می کنند .**
- **اگر جوامع به حق ایمان نیاورند و مطابق حق عمل نکنند به سوی باطل گام برداشته اند .**
- **حقیقت ثابت است ولی از جهت وارد شدن به فرهنگ واقعی و آرمانی تغییر پذیرند .**
- **جوامع می توانند بر مدار حق و باطل بودن بچرخند .** از این جهت که از باطل منحرف و به سمت حق می روند یا برعکس . اما حق و باطل بودن به میل افراد تغییر نمی کند .

پایان درس چهارم

📖 نکات کلیدی درس پنجم : هویت 📖

● **هویت :** پاسخ به پرسش من کیستم ؟ بیان ویژگی های خود به دیگران و متمایز شدن . مثال : من ایرانیم ، من دخترم ، من فارسم ، من باهوشم ، من وقت شناسم ، من راستگویم ، من دانش آموزم و...

● **ویژگی های هویتی :**

۱- **انتسابی :** ما در پیدایش آن نقشی نداریم و به ما نسبت داده می شود . مانند : ویژگی های مربوط به زمان و مکان تولد ، جنسیت ، نژاد و....

۲- **اکتسابی :** ویژگی هایی که ما خودمان در شکل گیری آن نقش و سهم زیادی داریم . مثال : صفات اخلاقی و روانی ، دانش آموزی ، ویژگی های شغلی و....

● **نکته :** برخی ویژگی ها در بدست آوردن آن نقشی نداریم اما با تلاش می توانیم آنها را تغییر دهیم . مثال : موقعیت اجتماعی را در زمان تولد از سوی خانواده کسب کردیم و در طول زندگی می توانیم تغییر دهیم .

۳- **ثابت :** برخی ویژگی های هویتی ما تغییر نمی کند . مثال : زمان و مکان تولد و...

۴- **متغیر :** برخی ویژگی های هویتی تغییر می کند . ویژگی هایی که تابع :

✓ دانایی : دانش

✓ توانایی : قدرت

دارایی : ثروت

● **نکته :** هر فردی در طول زندگی خود تغییرات هویتی زیادی را پشت سر می گذارد ولی خود می داند همان شخصی است که همه آن تغییرات را سپری کرده است . (بعد ثابت هویت)

۵- **اجتماعی :** با ارتباط با دیگران ، حضور در جمع و پذیرش نقش به دست می آید . مثال : ایرانی ، مسلمان ، دانش آموز و...

● **ابعاد هویت :**

۱- **هویت فردی :**

● **جسمانی :** ویژگی های بدن مانند : قد ، وزن ، گروه خونی و....

● **نفسانی :** ویژگی های اخلاقی و روانی . مانند : شجاعت ، توکل و....

۲- **هویت اجتماعی :** نقش ها و عضویت های فرد در گروهها و جامعه . مثال : دانش آموزی ، دانشجویی ، ایرانی بودن و...

● **نکته :** سه بعد هویت ما از یکدیگر جدا نیستند و بین آنها رابطه ای متقابل و دوسویه وجود دارد .

- **تأثیر بعد جسمانی بر بعد نفسانی :** مثال : ترشح بیش از حد غده تیروئید باعث عصبانی شدن فرد می شود .
- **تأثیر بعد نفسانی بر بعد جسمانی :** مثال : برخی بیماری های جسمانی به کمک قوای روانی درمان می شود .
- **تأثیر بعد اجتماعی بر بعد نفسانی :** مثال : جهان اجتماعی مانع شکوفایی برخی از اخلاقیات می شود .
- **تأثیر بعد نفسانی بر بعد اجتماعی :** مثال : جوان مومن امیدوار و دارای انگیزه و پرتلاش موفق خواهد شد .
- **تأثیر بعد اجتماعی بر بعد طبیعی :** مثال : زندگی اجتماعی انسانها ، طبیعت را تهدید می کند .
- **تأثیر بعد طبیعی بر اجتماعی :** مثال : در شرایط اقلیمی متفاوت ، شیوه زندگی اجتماعی مردم متفاوت است .
- **هویت هر جامعه بر اساس عقاید ، آرمان ها و ارزش های آن جامعه شکل می گیرد .** هنجارها ، قواعد و نمادها بر اساس عقاید و آرمان ها سامان می یابد .
- **هویت هر فرد درون جامعه بر اساس عقاید و ارزش های آن جامعه شکل می گیرد .** مثال :
 - ۱- **جامعه قبیله ای :** بر اساس جایگاه آنها در قبیله
 - ۲- **جامعه سرمایه داری :** بر اساس پول ، ثروت و دارایی
 - ۳- **جامعه دینی :** بر اساس تقوا ، علم ، عدالت و....
- **هر جامعه ای با توجه به عقاید و ارزش ها با نوع خاصی از خصوصیات اخلاقی و روانی سازگار است و زمینه پیدایش و رشد همان اخلاق را فراهم می کند و از پیدایش اخلاقیات مغایر با عقاید و ارزش های خود جلوگیری می کند .** مثال :
- ✓ **فرهنگ متجدد غرب** با رویکرد دنیوی با ویژگی های اخلاقی : فردگرایی ، تجمل گرایی ، مال اندوزی ، و... سازگار است و با روحیات همبستگی ، قناعت ، ساده زیستی و یا توکل ، تقوا و... سازگار نیست . در حالیکه جامعه اسلامی بر عکس جهان متجدد غرب است .
- **هر جامعه ای بر اساس هویت خود ، با طبیعت و بدن آدمی تعامل دارد .** مثال : جهان غرب با نگاه دنیوی هر گونه دخل و تصرف بر طبیعت و بدن مجاز می داند . اما در دیدگاه اسلام طبیعت آیت و نشانه خداست و انسان وظیفه عمران و آبادانی طبیعت را دارد و بدون اراده الهی حق ندارد در جهان طبیعت و بدن خود تصرفاتی انجام دهد .
- **خود آگاهی و ناخود آگاهی :** بخشی از هویت ، آگاهانه است ؛ یعنی خود ما آن را می شناسیم و یا از طریق دیگران به خصوصیات خود پی می بریم . اما بخشی برای ما پنهان است و آن را نمی شناسیم .
- **اگر بخواهیم خود را بهتر بشناسیم بهتر است از دیگران نظیر : والدین ، دوستان ، مشاوران روان شناس ، روانکاو و.... کمک بگیریم .**
- **جامعه شناسان و انسان شناسان :** در باره بعد اجتماعی هویت ما انسانها بحث و نظرانی ارائه دادند .

● فیلسوفان بحث های گسترده ای در باره هویت دارند .

● پیامبران و اولیای الهی: در باره بعد الهی و فطری هویت فردی و اجتماعی از سانهها و هم چنین غفلت و فراموشی آنها از خویشتن سخن گفته اند .

پایان درس پنجم

📖 نکات کلیدی درس ششم : بازتولید هویت اجتماعی 📖

- **عوامل آشنایی کودک با جهان اجتماعی:** اولین و مهم ترین عامل خانواده است. دیگر عوامل آشنایی: مدرسه، مسجد، گروههای هم سالان و رسانه های جمعی است.
- **جامعه پذیری:** فرایندی که فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی طی می کند و مسیری که برای شکل دادن به هویت خود دنبال می کند جامعه پذیری گویند.
- **فرایند جامعه پذیری همواره با موفقیت همراه نیست.**
- **کژروی اجتماعی:** کنش هایی که بر خلاف عقاید، ارزش ها و هنجارهای جامعه هستند. مثال: سرقت، رشوه گدایی و....
- **روش های پیشگیری و کنترل کژروی های اجتماعی:**
 - ۱- **تبلیغ و اقناع:** به افراد آموزش می دهند و آنها را قانع می کنند که مطابق ارزش ها و هنجارها رفتار کنند.
 - ۲- **پاداش و تشویق:** به افرادی که مطابق ارزش ها و هنجارهای جامعه عمل می کنند، پاداش می دهند.
 - ۳- **تنبيه و مجازات:** کسانی که دچار کژروی اجتماعی شده باشند مورد مجازات قرار می گیرد.
- **کنترل اجتماعی:** مجموعه فعالیت های ذکر شده برای پذیرش فرهنگ و انطباق فرد با انتظارات جامعه.
- ◆ **نکته:** جامعه ای که روش های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد در معرض آسیب قرار می گیرد و دوام و بقای آن تهدید می شود.
- **راهکار اسلام برای جامعه پذیری و کنترل اجتماعی:**
 - ۱- **امر به معروف:** جامعه پذیری ۲- **نهی از منکر:** کنترل اجتماعی
- **از سان هویت اجتماعی و انتسابی در بدو تولد به صورت انفعالی از طریق خانواده می پذیرد و به مرور با انجام فعالیت هایی هویت اجتماعی کسب می کند که متناسب با آن از موقعیت جدیدی برخوردار می شود.**
- **تحرک اجتماعی:** جابجایی فرد از یک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر.
- **انواع تحرک اجتماعی:**
 - ۱- **صعودی:** زمانی که فرد از موقعیتی پایین تر به موقعیت بالاتر ارتقا یابد. مثال: مدیر اداره ای که مدیر کل شود
 - ۲- **نزولی:** زمانی که فرد از موقعیت بالاتر به موقعیت پایین تر تنزل یابد. مثال: مدیر اداره ای که از مدیریت عزل شود و به صورت کارمند عادی به کار خود ادامه دهد.
- **افقی:** شخصی شغل خود را تغییر دهد اما شغل جدید موقعیت اجتماعی او را تغییر ندهد.
- **مبنای رتبه بندی در همه کشورها شغل است.** به جز شغل موقعیت اجتماعی تابع عوامل دیگری مانند: علم

ایمان ، تقوا ، هنر ، مهارت ، احترام و..... است .

● **تحرك اجتماعى درون نسلى :** تحرك اجتماعى يك فرد در طول زندگى خود ش.

● **تحرك اجتماعى بين نسلى :** تحرك اجتماعى براى يك فرد نسبت به والدينش .

● هر جامعه به تناسب عقايد و ارزش هاى خود برخى تحركات اجتماعى و تغييرات هويتى را تشويق و برخى را منع مى كند . مثال :

۱- **جامعه مبتنى بر تبعيض نژادى :** صرفا براى نژاد خاص امكان تحرك اجتماعى صعودى فراهم است .

۲- **جامعه سرمايه دارى :** امكان تحرك اجتماعى صعودى براى افراد ثروتمند فراهم است .

۳- **جامعه اسلامى :** مبنائى تحرك اجتماعى صعودى ايمان و تقوا است .

● **مقایسه :** در جامعه غير دينى ، به هويت هاى دينى و معنوى اجازه بروز و ظهور اجتماعى داده نمى شود . مثال :
جلوگيرى از تحصيلات دختران باحجاب در جوامع غربى . در حاليكه در جامعه دينى با هويت هاى كه ابعاد الهى انسانها را نادیده مى گیرند برخورد مى شود . مثال : جلوگيرى از بدحجابى در جامعه اسلامى

پایان درسى ششم

📖 نکات کلیدی درس هفتم : تحولات هویتی جامعه 📖

- هر جامعه ای هویت خاصی دارد که از آن به هویت فرهنگی یاد می شود
- **هویت فرهنگی جامعه :** بر اساس عقاید و ارزش ها شکل می گیرد .
- **نکته :** هویت فرهنگی جامعه گسترده تر از هویت اجتماعی است .
- **رابطه هویت فرهنگی و هویت اجتماعی :** هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جامعه و متناسب با آن به وجود می آید ، هویت فرهنگی جامعه فرصت شکل گیری هویت های اجتماعی متناسب با خود را پدید می آورد . و در برابر هویت هایی که مغایر با عقاید و ارزش ها باشد مقاومت می کند.
- **دوام و پایداری هویت فرهنگی :** تا زمانی که عقاید و ارزش ها مورد پذیرش اعضای جامعه باشد و برای آنها مهم باشد .
- **تعارض فرهنگی :** اگر تغییرات هویتی مطابق با عقاید و ارزش های جامعه نباشد و شیوه ای از زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش ها را به وجود آورد و این وضعیت موجب اضطراب و نگرانی شود .
- **تزلزل فرهنگی :** تردید نسبت به عقاید و ارزش هایی که هویت فرهنگی جامعه را می سازد و از دست رفتن ثبات خود در زندگی مردم .
- **تحول فرهنگی :** هنگامی که جامعه توان دفاع از عقاید و ارزش های خود را از دست دهد راه برای تحول فرهنگی جامعه باز می شود و جامعه را به جامعه ای دیگر تبدیل می کند .
- **انواع تحول فرهنگی :**
 - ۱- **مثبت :** جهت تغییرات از فرهنگ باطل به سمت فرهنگ حق . مثال : تحول جامعه جاهلی به جامعه نبوی
 - ۲- **منفی :** جهت تغییرات از فرهنگ حق به سوی فرهنگ باطل . مثال : تحول جامعه نبوی به جامعه اموی
- **علل تحولات فرهنگی :**
 - ۱- **علل درونی :**
 - ✓ ابداعات مثبت و منفی افراد جامعه
 - ✓ کاستی ها و بن بست های موجود در جامعه
 - ۲- **بیرونی :** رو به رو شدن و ارتباط جوامع با یکدیگر
- **انواع ارتباط میان جوامع :**
 - ۱- **ارتباط در محدوده هنجارها ، نمادها و سبک زندگی .** موجب گسترش و پیشرفت جامعه می شود . مثال : جوامع اسلامی در تعامل با امپراتوری های روم و یونان عناصر عقلی آنها را اخذ کرد اما عناصر ادبی ، تاریخی ، افسانه ای

و اسطوره ای آنها را نپذیرفت .

۲-ارتباط در محدوده عقاید و ارزش ها . مثال : ایران باستان در مواجهه با جوامع اسلامی عقاید و ارزش های اساطیری و مشرکانه را کنار گذاشتند و عقاید و ارزش های اسلامی را پذیرفتند و مسلمان شدند و به جهان اسلام ملحق شدند .

● نکته : گاهی تحول فرهنگی در جامعه در جریان ارتباط با جامعه دیگر رخ می دهد بدون آنکه به آن جامعه ملحق شود . مثال : شکست مسیحیان از مسلمانان در طی جنگ های صلیبی موجب شد غرب از فرهنگ مسیحی قرون و سطا خارج و به فرهنگ سکولار تبدیل شد و هویت جدیدی یافت . گذر از قرون قدیم به قرون جدید یا عبور از دوره قدیم به دوره مدرن.

● تعامل فرهنگی : ارتباط دوسویه جوامع به صورت فعال و خلاق با توجه به نیازها و مسائل خود .

● خودباختگی فرهنگی : مبهور ، مقهور ، مرعوب و شیفته جامعه دیگر شدن و تقلید از فرهنگ آن جامعه و پذیرفتن بدون تحقیق و از دست دادن ارتباطش با تاریخ و فرهنگ خود .

● پیامدها :

۱-نمی تواند فرهنگ خود را گسترش و تداوم بخشد .

۲- نمی تواند به آن جامعه ملحق شود .

● غریزدگی : خودباختگی جوامع غیر غربی نسبت به جامعه غربی.

● بیگانه : در مقابل خودی به کار می رود .

● از خودبیگانه : انسان از خودش بیگانه می شود .

● از خودبیگانگی فرهنگی : جوامعی که دچار از خودبیگانگی شوند .

● انواع از خودبیگانگی :

۱-از خودبیگانگی فطری یا حقیقی : عقاید و ارزش های جامعه به گونه ای باشد که مانع شناخت انسان از حقیقت خود و جهان شود .

● پیامدها :

✓ انسانها از حقیقت خود و هستی دور می شوند .

✓ حقیقت به مانند سراب است .

✓ اضطراب و تشویش

✓ عصیان و طغیان

● مثال : فرهنگ اساطیری و مشرکانه و دنیوی .

● فرهنگ توحیدی به ما کمک می کند به حقیقت خود و جهان پی ببریم.

۲- از خودیگانگی تاریخی : جامعه ای که فرهنگ تاریخی خود را فراموش می کند ، جامعه خودباخته ای است که در برخورد با جامعه دیگر هویت فرهنگی خود را از یاد می برد

پایان درس هفتم

📖 نکات کلیدی درس هشتم : بعد فرهنگی هویت ایرانی 📖

- فهرستی از ویژگی های هر ملت : تاریخ ، فرهنگ ، سرزمین ، جمعیت ، اقتصاد ، سیاست و....
- قدمت سرزمین ایران : بیش از هفت هزار سال و زندگی اقوام مختلف در این سرزمین کهن.
- هویت ایرانی قبل از اسلام : توحیدی آمیخته با اساطیر.
- هویت ایرانی بعد از اسلام : کنار گذاشتن عناصر مشرکانه و پذیرفتن عقاید و ارزش های اسلامی . مسلمان شدن و پیوستن به جهان اسلام .

● زبان فارسی :

- ✓ فارسی دری (درباری) زبان سیاسی دربار و زبان رسمی مشترک اقوام مختلف .
- ✓ به دلیل مشارکت فعال این زبان در حیات فکری جهان اسلام ، به عنوان زبان دوم جهان اسلام محسوب شد .
- ✓ در مناطق های مختلف جهان اسلام گسترش یافت .
- ✓ حکیمان و شاعران با ارائه خدمات بی نظیر علمی و معرفتی خود سبب گسترش زبان فارسی در جهان اسلام شدند .

● برخورد جوامع اسلامی با مهاجمان :

- ✓ با مغولان : آنها را درون فرهنگ خود هضم و جذب کردند .
- مسیحیان را در جنگهای صلیبی : دفع کردند .
- مواجهه با فرهنگ غرب : خودباخته شدند . و تجربه جدیدی است که هنوز پایان نیافته است .
- هویت جوامع اسلامی در دیدگاه تاریخ نگاران غربی و شرق شناسان : نه توحیدی و نه اساطیری بلکه دنیوی و سکولار است . آنها هویت جوامع اسلامی را در قالب قوم گرایانه و ناسیونالیستی (ملی گرایی) به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود کردند . و امت اسلامی را به اقوام مختلف تقسیم کردند :
- ۱- عرب ۲- ترک ۳- فارس
- متفکران ایرانی در دهه سی به بعد : در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت های کاذب کتابهایی تدوین کردند :

- ۱- غرب زدگی از جلال آل احمد ۲- بازگشت به خویشن از دکتر علی شریعتی ۳- خدمات متقابل اسلام از استاد شهید مرتضی مطهری ۴- فطرت از استاد شهید مرتضی مطهری.

● تاثیر انقلاب اسلامی ایران بر هویت ایرانی :

- ۱- انقلاب اسلامی حاصل یک قرن مقاومت هویت ایرانی ، اسلامی در برابر با هجوم سیاسی و اقتصادی غرب است .
- ۲- نه تنها به هویت تاریخی و جغرافیایی خود بازگشت بلکه مهم تر به هویت الهی و معنوی خود بازگشت .
- ۳- جامعه ایران به رهبری امام خمینی (ره) بر اساس آموزه های قرآن و اهل بیت به هویت الهی خود بازگشت . و از مرز جامعه اسلامی خود به مدت ۸ سال در برابر جهان غرب ایستاد .

- قلب تپنده بیداری اسلامی : جامعه ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود به عنوان هویتی فعال و اثر گذار مرکز بیداری اسلامی تلقی شده است .

● **۱ سلام و جهان ۱ سلام قطب فرهنگی جدید:** جوامع ۱ سلامی با تاثیر پذیری و الگو گرفتن از انقلاب ۱ سلامی در صدد عبور از هویت کاذب و یافتن هویت واقعی خود هستند. بدین ترتیب موقعیت اسلام و جهان اسلام به عنوان قطب فرهنگی جدید تثبیت شده است.

● **نظریه پردازان غربی:** طی قرن بیستم **دنیوی** شدن همه فرهنگ ها را سرنوشت حتمی بشریت می دانستند، اما تاثیر گذاری انقلاب ۱ سلامی بر جهان ۱ سلام، جهان سوم و حتی جهان غرب موجب شده است تا تاملی بر نظرات پیشین خود داشته باشند

پایان درس هشتم

📖 نکات کلیدی درس نهم : بعد بعد سیاسی هویت ایرانی 📖

● **پدیده های سیاسی :** شناسنامه ، پرچم ، جنگ ، صلح ، دادگاه ، شوراهای اسلامی شهر و روستا ، رسانه ها ، قوه مقننه ، قوه مجریه و....

● **قدرت :** موجودی که بتواند کاری را با اراده و آگاهی انجام دهد ، کنشگری قدرتمند است.

● انواع قدرت :

۱- **قدرت فردی :** محدود است .

۲- **قدرت اجتماعی :** هنگامی پدیدار می شود که انسان برای رسیدن به اهداف خود بتواند بر اراده دیگران اثر بگذارد و کار ارادی دیگران را به خدمت بگیرد .

● **نکته :** ۱- علاوه بر افراد ، نهادها ، سازمان ها و جوامع نیز دارای قدرت اند . ۲- قدرت اجتماعی بدون پذیرش و توافق دیگران پدید نمی آید و تنها راه ، جلب تبعیت آنهاست .

● انواع تبعیت :

الف- تبعیت با رضایت

ب- تبعیت با کراهت

۳- **قدرت مقبول :** قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل به دست می آید .

● **اقتدار :** قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد ، اقتدار گفته می شود .

۴- **قدرت مشروع :** قدرتی که مطابق قانون و حکم الهی باشد .

● انواع مشروعیت :

الف - **گاذب :** بر اساس ایدئولوژی های ساختگی بشر .

ب - **حقیقی :** بر اساس حکم و قانون الهی

● **مدار مشروعیت :** حق و باطل بودن قدرت .

● **رابطه مقبولیت و مشروعیت :**

۱- **باهم :** هم الهی و هم مقبول باشد . (نظام سیاسی جمهوری اسلامی)

۲- **جدا از هم :** الهی نباشد اما مقبول باشد . (نظام سیاسی لیبرال دموکراسی)

● **سیاست :** هر گاه قدرت برای رسیدن به هدفی معین سازمان پیدا کند .

● **سیاست در معنای عام :** هر نوع تدبیر و سازمان دادن قدرت است .

● **نظام سیاسی :** مجموعه سازوکارها برای دست یافتن به ارزش ها و آرمان های خود .

● **نظام سیاسی با نظام اقتصادی ، فرهنگی ، خانواده و آموزشی در ارتباط است .**

● انواع نظام سیاسی :

۱- **بر اساس تعداد افراد تأثیر گذار :**

الف) **نظام های که یک فرد حاکم است و تصمیم می گیرد .**

ب) **نظام هایی که اقلیتی از افراد حاکمیت دارند و تصمیم می گیرند .**

ج) نظام هایی که اکثریت مردم در سرنوشت جامعه تاثیر گذارند .

۲- بر اساس روش تصمیم گیری :

الف) نظام هایی که حاکم یا حاکمان بر اساس اهداف و امیال خود تصمیم می گیرند .

ب) نظام هایی که حاکم بر اساس حقیقت ، فضیلت و عقل تصمیم می گیرد.

۳- دین مداری و دنیا مداری :

الف) دین مداری : بر مدار احکام و قوانین الهی است .

ب) دنیامداری بر اساس ارزش ها و آرمان های دنیوی است .

● ارسطو بر اساس ملاک اول و دوم از شش نوع حکومت سخن گفته است .

✓ سه نوع اول : حاکمیت یک فرد ، اقلیتی از افراد ، اکثریت افراد که بر اساس خواسته های خود حاکمیت و تصمیم می گیرند .

✓ سه نوع دوم : حاکمیت یک فرد ، اقلیتی از افراد و اکثریت افراد که بر اساس حقیقت ، فضیلت و موازین عقل تصمیم می گیرند .

● تفاوت دموکراسی و جمهوری : در دموکراسی حاکمیت مردم بر اساس خواسته های مردم بر اساس خواسته های خودشان است اما در جمهوری بر مبنای حقیقت ، فضیلت و عقل است .

● فارابی : بر اساس ملاک اول ، دوم و سوم حکومت را به دو نوع تقسیم کرده است :

۱- مدینه فاضله : حاکمیت الهی و عقلانی

۲- مدینه جاهله : حاکمیت غیر الهی و غیر عقلانی.

● مقایسه نظام سیاسی لیبرال دموکراسی و جمهوری اسلامی :

- لیبرالیسم : اباحت و مباح دانستن همه امور برای انسان (آزادی)

- دموکراسی : حاکمیت مردم

۱- نظام سیاسی لیبرال دموکراسی : نظامی که ادعا می کند با خواست و اراده انسانها به وجود آمده است اما هیچ حقیقت و فضیلتی را قبول ندارد .

- نظامی دنیوی است

۲- نظام سیاسی جمهوری اسلامی : مردم سالاری دینی . جمهوری به معنای به رسمیت شناختن حضور مردم در نظام سیاسی است و اسلامی یعنی فعالیت ها بر مبنای عقاید و ارزش های اسلامی است .

✓ قوانین به خواست مردم و اراده الهی شکل می گیرد .

✓ برخی ارزش های اسلامی : عدالت ، آزادی ، استقلال ، امنیت ، تامین اجتماعی ، مشورت ، عقلانیت و

✓ این ارزش ها با آنکه ناظر بر مسائل اجتماعی و دنیوی ما است اما صرفاً تفسیر دنیوی ندارد بلکه سیرتی الهی و دینی دارند و دستیابی به این ارزش ها وظیفه الهی است ...

✓ ارزش های اسلامی هم باعث بهبود زندگی اجتماعی و هم موجب تقرب الهی می شود .

● در آموزه های قرآنی عبادات هنگامی بعد اجتماعی وسیع تری پیدا می کنند ، ارزش بیشتری دارند

● مهم ترین مسئولیت امت اسلامی :

۱- خودداری از پذیرش طاغوت و قدرتهای غیر الهی

۲- شکل گیری امامت و ولایت الهی بر اساس موازین و ارزش های اسلامی.

پایان درس نهم

📖 نکات کلیدی درس دهم : ابعاد جمعیتی و اقتصادی هویت ایران : 📖

- ویژگی های جمعیتی : تعداد کل جمعیت ، جمعیت روستایی ، جمعیت شهری ، جمعیت بیکار ، جمعیت شاغل و....
- اولین شرط بقای هر جامعه : تامین جمعیت . چرا که فقدان آن بسیاری از فعالی های اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی و.... بر زمین می ماند .
- تامین جمعیت علاوه بر گسترش جامعه باعث گسترش فرهنگ نیز می شود . به گونه ای که کاهش آن زمینه را برای تسلط فرهنگ ها و جوامع دیگر بر آن جامعه فراهم می کند . بنابراین تامین جمعیت مساله ای هویتی است .
- برای گسترش برخی فرهنگ ها تامین جمعیت ضروری است مانند فرهنگ توحیدی (اسلام) برای تحقق آن دو شرط لازم است :
- ۱- تامین جمعیت
- ۲- اعضا حامل و عامل فرهنگ حق باشند . (بیاموزند ، بپذیرند و عمل کنند) .
- یکی از نیازهای فطری انسان فرزند آوری است .
- یکی از کارکردهای خانواده تامین جمعیت مطلوب است .
- علت کاهش جمعیت در جوامع غربی : طلاق ، عدم ازدواج ، سن بالای ازدواج ، هزینه پنداشتن فرزند ، فرهنگ مصرف گرایی و
- مفهوم سیاست جمعیتی : تدابیری که دولت به همراه مردم برای افزایش یا کاهش جمعیت در نظر می گیرد .
- انواع سیاست جمعیتی :
- ۱- کاهش جمعیت
- ۲- افزایش جمعیت
- مثال سیاست کاهش جمعیت: ایران در دو دوره سیاست کاهش جمعیت در نظر گرفت :
الف) سال ۱۳۴۵ تا پیروزی انقلاب اسلامی ، نرخ رشد جمعیت از ۳,۱ به ۲,۷ رسید .
ب) سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۰ نرخ رشد از ۳,۹ به ۱,۳ رسید .
- مثال سیاست افزایش جمعیت : ایران در سال ۱۳۹۰ سیاست افزایش جمعیت را در مجلس اعلام و در سال ۱۳۹۳
- اصول کلی آن به تصویب رسید : راهکارها :
- ✓ جوانی جمعیت
- ✓ افزایش جمعیت
- ✓ ترویج و نهادینه سازی سبک زندگی ایرانی - اسلامی
- ✓ تامین هزینه های زندگی
- ✓ تربیت نسل صالح و کارآمد و...
- هویت اقتصادی افراد : ابتکار ، کارآفرین ، مصرف کننده ، تولید کننده ، تاجر ، کارمند و....
- هویت اقتصادی جامعه : تک محصولی ، سرمایه داری ، مقاومتی ، دستوری ، غیر دستوری ، کمونیستی و...
- دستاوردهای اقتصادی ایران : بهره مندی از منابع : آب و برق ، گاز ، تلفن و.... ایجاد زیر ساخت ها مانند:

راهها ، جاده ها ، سدها ، بنادر ، و..... ایجاد شرکت ها ، موسسات و صنایع ، ارتقای سطح بهداشت و سلامت ، بازسازی خرابی های ناشی از جنگ ، روحیه انفاق و کمک به محرومان ، جبران عقب ماندگی های تاریخی و....

● **مشکلات اقتصادی کشور :** تورم ، بیکاری ، فقر ، تجمل گرایی ، بحران اقتصادی ، رکود اقتصادی و....

● **عامل شکل گیری اقتصاد ما :** کشف نفت و درآمد و سرمایه حاصل از آن که با درآمد حاصل از آن نه تنها سبب افزایش درآمد و دارایی کشور شده بلکه به ایجاد صنایع تولیدی نیز کمک کرده است .

● **پیامدهای اقتصاد نفتی یا تک محصولی :**

۱-اقتصاد وابسته ، شکننده و آسیب پذیر می شود .

۲-تولید ملی تضعیف می شود .

۳-تامین رفاه اقتصادی کوتاه مدت نه پایدار

۴-ابزار دست قدرتهای جهانی (انواع تحریم های اقتصادی)

● **هویت غرب :** اقتصاد ، دارایی و توان مالی است . هویت جوامع تابع غرب نیز اقتصاد است . غرب همه چیز را اقتصاد می بیند و با هرنوع شیوه اقتصادی ناسازگار با اقتصاد سرمایه داری مخالف است .

● **غرب پاشنه آشیل ایران را اقتصاد می داند . و در طول دوره های مختلف جنگ تمام عیاری (تحریم اقتصادی) بر علیه ایران به راه انداخته است .**

● **هویت نوین اقتصاد ایران :**

۱-اجرای قانون اساسی

۲-در پیش گرفتن اقتصاد مقاومتی

● **اقتصاد مقاومتی :** اقتصاد پیشرفته ، مستقل ، مستحکم ، بر اساس تعالیم اسلامی ، متکی بر دانش و فناوری ، روحیه جهادی ، حضور فعال در عرصه جهانی و.... که برای مردم ایران ، رفاه ، امنیت و پیشرفت همراه با عدالت و برای جهان اسلام و بشریت آگویی ایرانی -اسلامی از رشد و شکوفایی به ارمغان می آورد .

● **یکی از راهکارهای اقتصاد مقاومتی :** حمایت از تولید ملی است .

پایان درس دهم

دانشود رایگان تمام آزمون های آزمایشی

در کانال تلگرام ما :

آزمونها آزمایشتی

t.me/Azmoonha_Azmayeshi

سازمان پیش آموزش کشور

حکومت
سینج

گزینه دو
مؤسسه آموزشی فرهنگی

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

آکا

زبختار

join us ...